

14.4.2011

Dnr 503/4/09

Beslutsfattare: Justitieombudsman Petri Jääskeläinen

Föredragande: Justitieombudsmannasektererare Mikko Sarja

SPRÅKET I SKRIFTVÄXLINGEN MELLAN LANDSKAPSMYNDIGHETERNA OCH RIKETS MYNDIGHETER

1

KLAGOMÅLET

Klaganden har i ett brev 9.2.2009 kritiserat justitieministeriets förfarande. Klaganden ansåg att ministeriet i strid med självstyrelselagen för Åland (38 §) hade tillställt ett självstyrelseorgan handlingar enbart på finska. Klaganden hänvisade till ministeriets begäran om utlåtande över förslag till lag om kandidaters valfinansiering. Ålands landskapsregering hade i sitt yttrande (5.2.2009, dnr K14/09/1/3) konstaterat att det betänkande som sänts till landskapsregeringen för utlåtande endast fanns på finska och att betänkandet innehöll en kort sammanfattning samt förslaget till lagtext på svenska.

Jag har även lagt märke till att länsstyrelsen på Åland i sitt yttrande 13.2.2009 (dnr 20 A 10) över förslaget till lag om riksfogdeämbetet och ändring av utsökningsbalken hade konstaterat att materialet tillställts länsstyrelsen endast på finska.

2

UTREDNING

Justitieministeriets lagberedningsavdelning och justitieförvaltningsavdelnings utsökningsenhet gav utredningar (15.4.2009 dnr OM 4/021/2008 och 14.4.2009 dnr 10/36/2008) och ministeriet gav ett yttrande 28.4.2009 (dnr OM 16/03/2009).

Klaganden gav 26.7.2009 ett bemötande, som han kompletterade 8.8.2009 med utdrag ur Ålands landskapsregerings protokoll som gällde yttrandet över lotterilagsprojektets slutrapport (K14/09/1/11).

Ur handlingarna framgår bl.a. följande:

2.1

Lagberedningsavdelningens utredning

Lagberedningsavdelningen har bl.a. konstaterat att val- och partifinansieringskommissionen den 27 januari 2009 till justitieministeriet överlämnade sitt förslag till reform av lagstiftningen om valfinansiering (Kommittébetänkande 2009:1). Remissbehandlingen ordnades med en ovanligt pressad tidsplan eftersom man ville tillämpa de nya bestämmelserna redan före Europaparlamentsvalet som förhölls den 7 juni 2009.

Kommissionens betänkande har utarbetats enligt 31 § 1 mom. i språklagen. Betänkandet har inte i

språklagen avsedd stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen och det gäller inte heller enbart landskapet Åland eller har särskilt stor betydelse för landskapet. Den föreslagna lagen gäller landskapet enbart vid riksdagsval, Europaparlamentsval och presidentval, eftersom kommunala val hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Med anledning av det ovan nämnda torde det inte kunna anses att ärendet har en särskilt stor betydelse för landskapet.

Lagberedningsavdelningen anser att sammandraget och den föreslagna lagtexten som ingår i betänkandet gav en tillräcklig uppfattning om förslaget innehåll för att låta mottagaren lämna ett utlåtande över förslaget. Även om språklagen inte i och för sig tillämpas på skriftväxlingen mellan landskapet Åland och statsrådet, kan sändande av ett arbetsgruppsbetänkande som utarbetats enligt språklagen till landskapsmyndigheterna inte anses strida mot självstyrelselagen.

2.2

Justitieförvaltningsavdelningens utredning

Utsökningsenheten har konstaterat bl.a. att lagen om riksfogdeämbetet bereddes enligt en mycket snäv tidsplan. Det var nödvändigt att riksdagen skulle hinna behandla propositionen ännu under vårsessionen. När det första fullständiga utkastet till proposition blev färdigt på finska, krävde tidtabellen att det omedelbart skickades på remiss. Den svenska versionen blev färdig senare.

Enligt utsökningsenheten hade det skett ett i det närmaste tekniskt missöde i saken. Det hade inte ens varit meningen att begära utlåtande av länsstyrelsen i landskapet Åland på detta stadium precis av den orsaken att det inte fanns något material på svenska. Utsökningsenheten är medveten om att man inte får skicka finsk text till myndigheterna på Åland. Därför hade inte heller det korta brevet om begäran om utlåtande översatts till svenska, vilket normalt är fallet. Men av oaktsamhet hade länsstyrelsen i landskapet Åland på grund av ett tekniskt missöde hamnat på den långa sändlistan bland övriga länsstyrelser. Texten skickades således av misstag. Utsökningsenheten vinnlägger sig om att vara mer omsorgsfull med sina utskick i framtiden.

Vidare har utsökningsenheten hänvisat till utlåtandet av länsstyrelsen i landskapet Åland och konstaterat att inrättandet av riksfogdeämbetet inte kommer att få några nämnvärda direkta effekter för länsstyrelsen i landskapet Åland. Meningen hade ändå varit att tjänstemannen som sköter utsökningsförvaltningen i landskapet skulle ha fått den svenska propositionen när översättningen var färdig. Men länsstyrelsens utlåtande hann komma fram till ministeriet långt före översättningen.

2.3

Justitieministeriets utlåtande

Enligt justitieministeriet hade ministeriet bedömt att mellanbetänkandet om valfinansiering till den del det berörde förrättande av Europaparlaments-, president- och riksdagsval i landskapet var av sådan i 28 § 2 mom. i självstyrelselagen avsedd särskild betydelse för landskapet som förutsatte att förslaget även sändes för remiss till Ålands landskapsregering.

Ministeriet konstaterar vidare att bestämmelsen i 31 § i språklagen endast gäller frågan om vilket språk betänkanden ska publiceras på medan remisspråket i statsrådets förhållande till landskapets myndigheter bestäms med stöd av vad som föreskrivs om skriftväxlingsspråket i 38 § i självstyrelselagen. Språklagen ger inte ministerierna någon prövningsrätt när det gäller skyldigheten att upprätta och publicera en svenskspråkig version av ett betänkande, om detta gäller enbart landskapet Åland, har särskilt stor betydelse för landskapet eller stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen. Däremot är det en prövningsfråga för myndigheten när ett ärende är av det sist nämnda slaget.

Med hänvisning till justitieombudsman Riitta-Leena Paunios beslut 27.6.2008 (dnr 3433/2/06; se 3.1.2) konstaterar ministeriet att det är tolkningsbart om det betänkande som bilagts till utlåtandebegäran är att anse som en sådan i 38 § i självstyrelselagen avsedd skrivelse eller en annan handling som ministeriet är skyldig att sända till landskapsregeringen på svenska. Varken bestämmelsen eller dess förarbeten anger enligt ministeriet uttryckligen att lagstiftarens avsikt varit att en sådan skyldighet även ska gälla t.ex. betänkanden som sänds för yttrande till landskapets myndigheter. Justitieministeriet bedömer därmed att frågan om språket för lagförslag som biläggs utlåtandebegäran riktade till landskapets myndigheter, bör avgöras med närmare vägledning av bestämmelserna i 31 § i språklagen.

Justitieministeriet anser att val- och partifinansieringskommissionens betänkande, som var bilagd till den svenskspråkiga utlåtandebegäran, har utarbetats enligt 31 § 1 mom. i språklagen, eftersom det innehåller såväl ett sammandrag som den föreslagna lagtexten på svenska. Betänkandet publicerades inte även på svenska, eftersom justitieministeriet bedömde att det inte har en i 31 § 2 mom. i språklagen avsedd stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen.

Den i betänkandet föreslagna lagstiftningen gäller samtliga val som ordnas i riket. I landskapet gäller lagstiftningen enbart vid Europaparlaments-, president- och riksdagsval, eftersom kommunalaval och lagtingsval enligt självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Det kan därmed inte anses att betänkandet hade en i 31 § 2 mom. i språklagen avsedd särskilt stor betydelse för landskapet, vilket hade förutsatt en översättning av betänkandet till svenska. Betänkandet gällde inte heller enbart landskapet Åland.

Justitieministeriet anser vidare att det svenskspråkiga sammandraget och den föreslagna lagtexten på svenska, vilka ingår i betänkandet, var tillräckligt informativa avseende lagförslagets närmare detaljinhåll. Även betänkandets presentationsblad innehöll uppgifter på svenska om bakgrunden till och syftet med lagförslaget och dess bestämmelser, om än mera översiktligt än sammandraget. Syftet med att utforma sammandraget även på svenska och att ta in lagtexten på svenska i betänkandet var att uppfylla språklagens krav och att betänkandet därmed skulle tjäna även svenskspråkiga remissinstanser. Enligt ministeriets uppfattning hade det i praktiken varit möjligt att på basis av sammandraget och lagtexten bilda sig en uppfattning om och ge ett utlåtande över lagförslaget trots att betänkandet som helhet inte fanns på svenska.

Som slutsats har ministeriet konstaterat att även om språklagen inte tillämpas på skriftväxlingen mellan landskapet och statsrådet, kan, med hänvisning till vad som anförts ovan, ett sändande av ett betänkande som utarbetats enligt språklagen till landskapsmyndigheterna inte anses strida mot gällande bestämmelser i 38 § i självstyrelselagen. Därför har ministeriet handlat inom ramen för den prövningsrätt som gällande lagstiftning möjliggör och inte heller i något avseende överskridit den.

Angående justitieförvaltningsavdelningens utsköningsenhetens förfarande (materialet som sändes till länsstyrelsen på Åland) har ministeriet med hänvisning till 38 § i självstyrelselagen konstaterat bl.a. att en utlåtandebegäran är en sådan handling som ska utformas på svenska. Vidare har ministeriet med hänvisning bl.a. till 31 § 1 mom. i språklagen konstaterat att utlåtandebegäran riktad till statens myndigheter på Åland ska innehålla åtminstone en informativ sammanfattning av lagförslagen och lagtexten på svenska.

Under beredningen av lagförslaget om riksfogdeämbetet bedömde ministeriet att det inte var nödvändigt att formellt begära utlåtande av länsstyrelsen på Åland. Orsaken till detta var att inrättandet av ämbetet inte kommer få några nämnvärda direkta effekter eller innebära tjänsteöverföringar för läns-

styrelsen på Åland, i motsats till vad som är fallet vid de övriga länsstyrelserna. Om det ansetts nödvändigt att begära utlåtande även av länsstyrelsen på Åland, hade det funnits tid för detta.

Justitieministeriet beklagar det mänskliga misstag som innebär att en utlåtandebegäran och ett propositionsutkast enbart på finska, dock utan egentlig avsikt att i det skedet höra länsstyrelsen på Åland, sändes med det övriga remissutskicket även till denna. I och med händelsen vinnlägger ministeriet sig om att vara mer omsorgsfull med sina utskick i framtiden. Ministeriet avser att se över sina interna rutiner så motsvarande misstag inte inträffar samt förvissa sig om att bestämmelserna om skriftväxlingsspråket i ministeriets förhållande till statens och landskapets myndigheter på Åland alltid iakttas.

2.4

Klagandens bemötande

Klaganden anser bl. a. att med begreppet "andra handlingar" i självstyrelselagens 38 § avses enligt hans bedömning alla andra typer av handlingar än direkta myndighetsbrev som tillställs självstyrelseorganen. Vidare framhåller han självstyrelselagens status som med grundlag jämförbar lag. Därför är självstyrelselagen *lex specialis* i förhållande till den finska språklagens bestämmelser av sekundär natur. Om och när ett betänkande tillställs de åländska myndigheterna skall samtliga handlingar enligt klaganden vara avfattade på svenska. All annan tolkning av själva innebörden av självstyrelselagens 38 § leder till det att bl. a. Ålands landskapsregering tvingas ta ställning till betänkanden och andra motsvarande dokument av särskild betydelse för landskapet Åland enbart på basis av korta svenskspråkiga sammandrag.

3

AVGÖRANDE

3.1

Utgångspunkter för den rättsliga bedömningen

Språklagen

I språklagens 31 § 1 mom. föreskrivs att ministeriers, statliga kommittéers, kommissioners, arbetsgruppers och andra liknande organs lagförslag och tillhörande betänkanden publiceras på finska. Publikationen ska dessutom innehålla ett sammandrag samt den föreslagna lagtexten på svenska.

Om betänkandet enligt det behöriga ministeriets prövning har stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen, ska det enligt den första meningen i 31 § 2 mom. publiceras i sin helhet på svenska.

Enligt regeringens proposition avser detta inte nödvändigtvis att betänkandet bör ha betydelse enbart eller i huvudsak för den svenska befolkningen. Å andra sidan förutsätts det att betydelsen är stor. Således måste endast särskilt betydelsefulla betänkanden översättas i sin helhet. Ett förslag kan anses ha stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen t.ex. när den föreslagna bestämmelsen konkretiserar de grundläggande rättigheterna. Ett sådant förslag kan t.ex. gälla parternas ställning och rättigheter vid rättskipning, yttrandefriheten eller andra grundläggande rättigheter. Översättningsbehovet skall i varje enskilt fall prövas av det behöriga ministeriet. Vid behov kan justitieministeriet enligt 36 § 2 mom. ge rekommendationer i saken (RP 92/2002 rd, s. 97).

Likaså ska enligt den andra meningen i 31 § 2 mom. lagförslag eller betänkanden som gäller enbart landskapet Åland eller som har särskilt stor betydelse för landskapet alltid publiceras i sin helhet på

svenska.

I det sistnämnda fallet prövas översättningsbehovet enligt regeringens proposition av det behöriga ministeriet från fall till fall. Exempelvis ett förslag som leder till att verksamheten vid de statliga myndigheterna på Åland ändras på ett betydande sätt kan vara av synnerligen stor betydelse för landskapet (RP 92/2002 rd, s. 97).

Om ett lagförslag eller ett betänkande har betydelse främst för den svenskspråkiga befolkningen eller för landskapet Åland, kan det enligt 31 § 3 mom. publiceras på svenska tillsammans med ett sammandrag och den föreslagna lagtexten på finska.

Enligt språklagens 7 § finns språkbestämmelserna angående landskapet Åland i självstyrelselagen för Åland.

Självstyrelselagen för Åland

Enligt självstyrelselagens 28 § 2 mom. skall i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet utlåtande inhämtas av landskapet innan lagen stiftas.

Enligt motiveringarna till regeringens proposition som gäller självstyrelselagen hänvisar stadgandet till lagar som enbart rör landskapet eller som annars kommer att ha särskild betydelse för det. Stadgandet reglerar inte tidpunkten då utlåtandet ska inhämtas. Utlåtandet ska i princip inhämtas i ett så tidigt skede som möjligt av lagens beredning, men det kan även, om praktiska skäl det kräver, ske senare under beredningen. Om ett utlåtande inte har inhämtats under den egentliga beredningen, kan detta ske även under riksdagsbehandling (RP 73/1990 rd, s. 79).

I det lagförslag som ingick i regeringens proposition var bestämmelsen så formulerad att utlåtandet skulle inhämtas innan lagen godkänns. Enligt grundlagsutskottet skulle det emellertid vara möjligt att vid behov inhämta utlåtande också efter riksdagsbehandlingen. Av denna orsak ändrades momentets ordalydelse till dess nuvarande form, alltså att utlåtande av landskapet ska inhämtas "innan lagen stiftas" (GrUB 15/1990 rd, s. 4)

Landskapet är enligt 36 § 1 mom. i självstyrelselagen enspråkigt svenskt. Ämbetsspråket i stats-, landskaps- och kommunalförvaltningen är svenska.

Skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet skall enligt 38 § 1 mom. i självstyrelselagen avfattas på svenska. Detsamma gäller skrivelser och andra handlingar mellan å ena sidan nämnda myndigheter och Ålandsdelegationen och å andra sidan statsrådet, de centrala statsmyndigheterna samt sådana överdomstolar och andra statsmyndigheter vilkas ämbetsdistrikt innefattar landskapet eller en del därav.

I motiveringarna till bestämmelsen konstateras det bl.a. att de skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statsmyndigheterna i landskapet avfattas på svenska. Det konstateras vidare att svenska utgör skriftväxlingsspråk även vid den interna skriftväxlingen mellan en riksmyndighet i landskapet och en statsmyndighet i riket. Detta gäller även om skrivelsen gäller andra omständigheter än självstyrelseärenden och oberoende av, huruvida ärendet föranleder expedition eller inte (RP 73/1990 rd, s. 86).

Justitieombudsman Riitta-Leena Paunios beslut 27.6.2008, dnr 3433/2/06

Justitieombudsman Paunio har för det första konstaterat att språklagens 31 § endast gäller frågan om vilket språk betänkanden ska publiceras på medan remisspråket när det gäller Ålandsärenden bestäms med stöd av vad som i självstyrelselagens 38 § föreskrivs om skriftväxlingsspråket. Språk-

lagen ger enligt Paunio inte över huvud taget ministerierna prövningsrätt när det gäller upprättande och publicering av en svenskspråkig version, när det är fråga om ett betänkande som gäller enbart landskapet Åland eller har stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen. Det är emellertid en prövningsfråga när ett ärende är av det sist nämnda slaget.

Vidare har Paunio konstaterat att om ett ministerium ber en landskapsmyndighet yttra sig om t.ex. ett betänkande ska begäran om yttrande enligt 38 § i självstyrelselagen avfattas på svenska trots att ärendet inte på det sätt som avses i språklagen från publiceringssynpunkt anses ha stor betydelse för landskapet eller den svenskspråkiga befolkningen.

Däremot är det enligt Paunios åsikt tolkningsbart om ett betänkande eller en annan handling som sänds på remiss är en sådan i 38 § i självstyrelselagen avsedd skrivelse eller annan handling som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter och som för Åland ska översättas till svenska, om den inte i enlighet med språklagen ursprungligen ska publiceras på svenska. Frågan behandlas inte närmare i motiveringen till självstyrelselagens bestämmelse (se RP 73/1990 rd, s. 85–86).

Paunio tog inte närmare ställning till något enskilt fall där betänkanden eller andra motsvarande handlingar skulle ha varit bristfälliga i fråga om den svenskspråkiga versionen. På ett allmänt plan konstaterade hon emellertid att om ett ministerium tillämpar en sådan praxis som innebär att landskapsregeringen måste basera sitt yttrande på en kort svensk resumé, är förfarandet problematiskt i sådana fall då resumén och begäran om yttrande inte är så informativa att landskapsregeringen kan bilda sig en uppfattning om ärendet.

3.2

Ställningstagande

Frågeställningen

I föreliggande ärende är frågeställningen huruvida de betänkanden som skickas som bilagor till de skrivelser, där justitieministeriet ber Ålands landskapsregering och länsstyrelse om utlåtande, till alla delar måste vara på svenska, eller om det räcker med att handlingarna på svenska i nskränks till själva begäran om utlåtande, det lagförslag som ingår i betänkandet ifråga samt betänkandet i sammandrag.

Bedömning

I § 28 mom. 2 i självstyrelselagen för Åland stadgas det separat om att utlåtande ska inhämtas av landskapet inför lagstiftning som har särskild betydelse för landskapet. Denna bestämmelse kan exempelvis gälla ett ministerium när det bereder lagförslag, låt vara att det enligt motiveringarna till bestämmelsen är möjligt att begäran om utlåtande sker först senare, dock senast innan lagen stiftas. Av motiveringarna till lagen framgår att stadgandet inte anger tidpunkten för när landskapet ska höras. Där anges alltså inte att t.ex. ett ministerium alltid måste be om landskapets utlåtande även beträffande sådana betänkanden som med stöd av 31 § i språklagen har publicerats på båda nationalspråken. I detta avseende skiljer sig bestämmelserna i självstyrelselagen och språklagen från varandra.

Av ordalydelsen i 28 § 2 mom. i självstyrelselagen och av motiveringarna till lagrummet att döma, har tröskeln till aktualiseringen av skyldigheten att begära utlåtande lämnats förhållandevis hög. Frågan gäller om lagen uteslutande gäller landskapet eller om den annars kommer att vara av särskild betydelse.

delse för landskapet. Inga närmare bedömningar av denna fråga ingår i motiveringarna till lagrummet.

Den nu aktuella frågan behöver enligt min uppfattning granskas för det förstapå ett allmännare plan, utgående från avsikten med att landskapet ska höras. Syftet med att landskapets utlåtande begärs är att olika samhälleliga och andra synsätt brett ska bringas till lagberedningens kännedom och för beaktande. För att ett väl genomtänkt utlåtande ska kunna ges, är det nödvändigt att den som ger utlåtandet har möjlighet att sätta sig in i hela förslaget, inklusive motiveringar. Det är fråga om god sed inom lagberedningen.

Genom att till exempel Ålands landskapsregering kan få sin åsikt hörd har den framför allt möjligheter att försöka påverka innehållet i sådan lagstiftning som ur landskapets synpunkt är betydelsefull. Mot denna bakgrund kan jag inte anse att syftet med att landskapet hörs blir till fullo uppfyllt, om landskapsregeringen inte ges möjlighet att på svenska studera hela den dokumentation som bedöms vara särskilt viktig ur Ålands synvinkel och för vilken det anses motiverat att landskapet hörs.

Frågan kan också bedömas utgående från rättsliga normer. Även om 28 § 2 mom. i självstyrelselagen och 31 § i språklagen i och för sig är separata stadganden, så kan de också tolkas som en enda helhet.

I de båda stadgandena är terminologin mycket likartad. I självstyrelselagen används uttrycket "som har särskild betydelse för landskapet", och i språklagen uttrycket "som har särskilt stor betydelse för landskapet". I och med att Åland är enspråkigt svenskt, måste man i bedömningen enligt min åsikt också beakta bestämmelsen i språklagen om ett betänkandes "stor betydelse" för landets svenskspråkiga befolkning. Båda lagrummen lämnar i och för sig ett viss mått av prövningsrätt beträffande i vilka fall en lag eller ett betänkande får anses ha, enligt ovan, "särskild betydelse" för landskapet, "särskilt stor betydelse" för landskapet eller "stor betydelse" för den svenskspråkiga befolkningen.

Eftersom motiveringarna till 28 § 2 mom. i självstyrelselagen inte just ger någon vägledning i den här frågan, måste man enligt min uppfattning ta motiveringarna till 31 § i språklagen till tolkningshjälp när det gäller i vilka fall ett lagstiftningsprojekt, även beträffande begärandet av utlåtanden, anses vara ur Ålands synvinkel av "särskild betydelse" eller ha ur ålänningarnas synpunkt "stor betydelse". Det kan bl.a. vara en situation där ett förslag till stadgande konkretiserar de grundläggande rättigheterna eller där förslaget ifråga kan leda till en betydlig förändring av de på Åland verkande statliga myndigheternas verksamhet.

Utgående från det ovan anförda kan den aktuella frågan också granskas så, att om något betänkande enligt 31 § 2 mom. i språklagen – ur den tvåspråkiga publiceringens synvinkel - har "särskilt stor betydelse" för Åland eller har "stor betydelse" för den svenskspråkiga befolkningen, så måste projektet enligt min uppfattning anses vara av "särskild betydelse" för landskapet på det sätt som avses i 28 § 2 mom. i självstyrelselagen, varav följer att ett utlåtande om projektet ifråga måste begäras av landskapet. Med denna tolkning stödjer de nämnda bestämmelserna i självstyrelselagen och språklagen varandra.

Justitieministeriets lagberedningsavdelnings förfarande

Min slutledning är att åtminstone i sådana fall när ministeriet bedömer att tröskeln för att utlåtande måste begäras av landskapet har överskridits på det sätt som avses i 28 § 2 mom. i självstyrelselagen, så måste förfarandet ske enligt bestämmelserna i 38 § i självstyrelselagen. I sådana fall måste landskapet som bilaga till begäran om utlåtande få betänkandet i dess helhet på svenska.

Enligt det ovan anförda anser jag att justitieministeriets lagberedningsavdelning har handlat i strid med 38 § i självstyrelselagen för Åland, eftersom trots att val- och partifinansieringskommissionens mellanbetänkande på det sätt som framgår av ministeriets utlåtande ansågs vara av särskild betydelse för Åland, hade det egentliga betänkandet tillsänts Ålands landskapsregering för utlåtande enbart i finsk språkdräkt.

Jag anser vidare att det är befogat att betona, att mitt här givna ställningstagande inte får leda till att tröskeln för huruvida landskapet ska höras i en fråga höjs på artificiell väg, för att det inte ska föreligga behov att översätta handlingar.

I viss mån större öppenhet för tolkning förekommer däremot när det gäller hur man borde förfara i en situation där ett ministerium anser det vara ändamålsenligt att bereda landskapets myndigheter, eller de i landskapet verksamma statliga myndigheterna, tillfälle att avge utlåtande även om sådana lagberedningsprojekt som inte uttryckligen, på det sätt som avses i självstyrelselagen, är av särskild betydelse för landskapet.

Frågan gäller om det även i en situation av det nämnda slaget är påkallat att skriva och till landskapet sända samtliga dokument på svenska, enligt 38 § i självstyrelselagen, eller om det är möjligt att bereda landskapet tillfälle att ge sitt utlåtande utgående från exempelvis det i betänkandet ingående lagförslaget på svenska och en resumé, alternativt någon motsvarande mera begränsad text, enligt det som närmare framgår av en detaljerad, till landskapet ställd begäran om utlåtande.

Landskapets enspråkighet och bestämmelsen om skriftväxlingsspråket samt ordalydelsen i motiveringarna till lagrummet ("--- skrivelser och andra handlingar som statsrådet --- sänder till landskapsmyndigheterna ---- skall även avfattas på svenska") ger oss anledning att anta att endast svenskspråkigt material får skickas till Åland. En sådan strikt tolkning kan å andra sidan leda till att begäran om utlåtanden i praktiken inte skickas, även om utlåtandena kan tänkas vara till nytta och utlåtanden i vissa fall realistiskt sett kan avges även utgående från resuméer och de föreslagna lagtexterna.

Enligt min åsikt bör det kunna förekomma en dialog mellan å ena sidan statsrådets och den centrala statsförvaltningens myndigheter, samt å andra sidan landskapets myndigheter och de i landskapet verksamma statliga myndigheterna, där man går in för att utreda ärendenas betydelse ur landskapets synpunkt och överenskommer om förfarandena i enskilda utlåtandefrågor.

Justitieministeriets justitieförvaltningsavdelnings förfarande

För justitieministeriets justitieförvaltningsavdelnings utsökningsenhets vidkommande konstaterar jag att dess uppfattning om den procedur som bör ha iakttagits i detta ärende förefaller att vara korrekt. I det föreliggande engångsfallet var förfarandet dock felaktigt, överlag på grund av mänskligt misstag. Eftersom utsökningsenheten har meddelat att den framdeles kommer att uppmärksamma saken bättre, anser jag att inga ytterligare åtgärder från min sida är påkallade.

4

ÅTGÄRDER

Jag meddelar justitieministeriets lagberedningsavdelning min uppfattning om dess förfarande, i enlighet med vad som framgår av avsnitt 3.2.

I detta syfte sänder jag lagberedningsavdelningen en kopia av detta beslut.

För justitieförvaltningsavdelnings utsökningsenhets vidkommande föranleder ärendet inga åtgärder från min sida.

Jag sänder även justitieministeriet och dess justitieförvaltningsavdelnings utsökningsenhet en kopia av detta beslut.

Ytterligare sänder jag en kopia av detta beslut till Ålands landskapsregering och till länsstyrelsen på Åland för kännedom.